

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Юлиан Куюмджиев

за конкурса за академичната длъжност „Професор” в специалност „Музикознание и музикално изкуство”, професионално направление

8.3. „Музикално и танцово изкуство” към катедра „Цигулка” в Инструменталния факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров”

с единствен кандидат **доц. д-р Велика Димитрова Цонкова**

Велика Цонкова е завършила НМУ „Любомир Пипков” и НМА „Проф. Панчо Владигеров” със специалност цигулка в класа на забележителния български цигулар и цигулков педагог проф. Георги Бадев. Лауреат е на Националния конкурс „Светослав Обретенов” в Провадия (1980) и на Международния конкурс „Ярослав Коциян” в Усти над Орлице, Чехия (1982 и 1983).

През 1992 г. Велика Цонкова получава покана от легендарния цигулар и педагог проф. Ифра Нийман за специализация (Advanced Solo Studies Course) в неговия клас в The Guildhall School of Music and Drama в Лондон, Великобритания, като получава пълна тригодишна стипендия и награди от The Guildhall School of Music and Drama, The British Council и Myra Hess Trust. В периода 1992 – 1995 г. Велика Цонкова има възможност да работи със световноизвестни музиканти като сър Колин Дейвис, Витолд Лютославски, Карлхайнц Щокхаузен, Франко Гули, Стивън Гутман, Димут Попен, Магдалена Лисак, струнните квартети „Амадеус”, „Мелос” и „Такаш”.

През 1998 г. Велика Цонкова получава специална покана и стипендия за участие в майсторския клас на проф. Франко Гули в Консерваторията в Люцерн, Швейцария, а след обучението си при проф. Гули е наградена от правителството на Република Франция с възможност за творчески престой в Париж през 2000 – 2001 г.

В периода 1995 – 2000 г. Велика Цонкова работи като държавен артист в агенция „Камерна музика” към Министерството на културата и изнася множество концерти в страната. Концертира активно и като солист на камерни и симфонични оркестри у нас и в чужбина. Реализира студийни записи в БНР, БНТ и в Hessische Rundfunk във Франфурт на Майн, Германия. Репертоарът ѝ включва множество произведения от епохата на барока до съвременността.

През 1998 г. Велика Цонкова е удостоена с националната награда в областта на музикалното и танцовото изкуство „Кристална лира” на Съюза на българските музикални и танцови дейци и Класик FM радио в категория „Млад изпълнител”.

Съвместно с пианистите проф. д-р Димитър Цанев, проф. Димо Димов, Стивън Гутман и Веско Стамболов Велика Цонкова е осъществила интегрални изпълнения на произведенията за цигулка и чембало/пиано на Й. С. Бах, В. А. Моцарт, Й. Брамс, Б. Барток, С. Прокофиев, П. Хиндемит и И. Стравински.

През 2012 г. Велика Цонкова защитава дисертация на тема „Аспекти в цигулковите произведения на проф. Михаил Пеков” и получава образователната и научна степен „Доктор” по музикознание и музикално изкуство. От 2015 г. тя е доцент по цигулка в катедра „Цигулка” в Инструменталния факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров”.

Основно място в хабилитационните материали на доц. д-р Велика Цонкова за дейността ѝ след придобиването на академичната длъжност „Доцент” заемат концертните ѝ изяви, реализирани в периода 2015 – 2017 година. Сред тях важно значение имат интегралните изпълнения на шестте сонати за цигулка и чембало BWV 1014 – 1019 от Йохан Себастиан Бах, съвместно с пианиста проф. Димо Димов (14 ноември 2015 г., зала № 9 на НДК, осъществен е и документален запис за БНР) и на концертите за цигулка, струнни и континуо BWV 1041, 1042, 1043, 1052 R и 1056 R от Йохан Себастиан Бах съвместно с Камерен ансамбъл „Арс музика” (12 април 2017 г., камерна зала „България”, осъществен е и документален запис за БНР), а също и на концертите „L'estro armonico” оп. 3, RV 230, 265, 310, 356, 522 от Антонио Вивалди с Камерен ансамбъл „Арс музика” (31 май и 14 юни 2017 г., камерна зала „България”, осъществен е и документален запис за БНР).

Тези три интеграла се превърнаха в събития в концертния ни живот и получиха висока оценка, което ги превръща в приносни постижения. По повод на интегралното изпълнение на шестте сонати за цигулка и чембало от Й. С. Бах Наталия Илиева пише във вестник „Култура” брой 40 от 20 ноември 2015 г.: „Исклучителна наслада от капсулирането на изпълнители и слушатели в едно високо духовно измерение. Какво вслушване в партньора, какво изрядно поемане на фраза и извайване на линия при постоянното пулсиране на комплементарния ритъм. Какъв респект към баховата архитектура! Особеното дихание на баховата фраза, мекото закръгляне на финалите! Вълнуващ прочит на емоционалното излъчване на Баховата музика. Специално трябва да се наблегне на високата тонова култура на двамата изпълнители, мекият клавирен звук във всички динамики, прекрасното туше; умерената, ненатрапчива звучност на цигулката и тембровото равновесие във всеки момент от развитието на

фразата. (...) Какъв респект към баховата архитектура! Едно връщане към добрите стари стилни концерти, при това, на най-високо интелектуално ниво.”

Към постиженията на Велика Цонкова ще прибавя и изпълнението ѝ на „Италианска сюита” от Игор Стравински заедно с Веско Стамболов на 8 декември 2015 г. в камерна зала „България.

Като приносен момент в кандидатурата ѝ за академичната длъжност професор ще посоча и възпитаниците на доц. Велика Цонкова, които са се реализирали успешно през последните години: Зорница Баркова и Елица Мирчева – оркестранти в Софийската филхармония, Филип Филипов – водач на групата на втори цигулки в Симфоничния оркестър на БНР и участник в камерния ансамбъл „Арте”, Марияна Тодорова – оркестрант в оркестър „Симфониета”, Венета Георгиева и Радина Радева – участнички в квартет „Стрингс”.

Към приносите на доц. д-р Велика Цонкова ще отбележа и статията ѝ “Пътят на цигуларя към изграждането на музикалния художествен образ”, публикувана в списание „Музикални хоризонти”, бр. 9 от 2017 г., с. 16 – 18. Тя е посветена на дългия процес, който „преминава през сложните етапи на професионалното обучение, съзряване и обогатяване на цигуларя”. Авторката подчертава, че отделните елементи, които изграждат музикалния художествен образ – интонация, звук, ритъм, фраза, динамика, форма, стилни особености и др., са „в симбиоза”. Основен акцент в статията е поставен върху интонацията в цигулковото свирене, определена от Велика Цонкова като „спектр, включващ развития музикален слух; създадената предварителна звукова представа и образно мислене, върху които се създават и натрупват инструментално-изпълнителските навици; изграждане на постановка, съобразена с обективните условия на свиренето и индивидуалните анатомио-физиологически особености, като се запазват

естествените и свободни движения с минимално мускулно напрежение; качествено звукоизвличане, като лъководенето” и пр. Авторката обръща внимание върху някои проблеми, свързани с интонацията, които „изискват особено внимание” – например „навременното изграждане на двете форми на свирене – позиционно и непозиционно”, използването на „опорни” тонове, изборът на вибраторо, ролята на звукоизвличането за „оживяването и звукооцветяването на музикалната творба” и др. Статията, която е част от по-голямо изследване на доц. д-р Велика Цонкова, може да бъде полезна в педагогическата дейност на преподавателите по цигулка.

Хабилитационните материали убедително представят кандидатурата на доц. д-р Велика Цонкова и разкриват приносния характер на нейната дейност, постиженията ѝ като изпълнител и педагог. Въз основа на това предлагам на уважаемото научно жури да присъди на доц. д-р Велика Цонкова академичната длъжност „Професор” в специалност „Музикознание и музикално изкуство”, професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство”.

4 януари 2018 г.

Проф. д-р Юлиан Куюмджиев